

༄༅། ཁོ་བདེ་མཚན་ཅུ་ཡ་ཤེས་བྱའི་དྲི་བ་ཁྲི་བཅུ་

བྱིས་པའི་བྱ་རུ་

འཛོ་བའི་ཉེར་སྤྱད་སྒོར་གྱི་དྲི་བ་དྲིས་ལན།

མེ་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་།

༄༅། བའི་མཚན་ཆུ་ཡལ་མེས་ཀྱི་བྱི་བ་ཁྱི་བུ་

བྱིས་པའི་བྱ་རྒྱུ་

འཆོ་བའི་ཉེ་སྤྱད་སྒྲིབ་བྱིས་པ་

མོ་གཞུང་ལྷན་པས་བསྐྱུར་

མི་དགའ་དཔེ་སྤྱད་ཁང་།

༡༡༩ རིའི་ནིལ་ཡོག་ཀུན་ལན་ཐེབས་ཅ་ཚོགས་པས་དཔེ་ཚོགས་འདི་པར་སྒྲུབ་ཕྱིད་པར་
མཐུན་ཉེན་བསྒྲུབ་པར་སྨིང་ཐག་པ་ནས་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞུའོ།

图书在版编目(CIP)数据

生活的新奥秘/马思主编;普日科译. —北京:民族出版社,2004.6

(儿童科普十万个为什么)

ISBN 7-105-06343-2

I.生... II.①马...②普... III.自然科学—儿童读物—藏语—IV.N49

中国版本图书馆 CIP数据核字(2004)第 055208 号

民族出版社出版发行

(北京市和平里北街 14 号 邮编 100013)

<http://www.e56.com.cn>

民族出版社微机照排 三河宏凯彩印包装有限公司印刷
各地新华书店经销

2004 年 7 月第 1 版 2004 年 7 月北京第 1 次印刷

开本:850×1168 毫米 1/32 印张:4.75

印数:0001—5000 册 定价:10.00 元

此书如有印装质量问题,请与本社发行部联系退换
(编辑室电话:64234411-6509)

本书根据上海科学普及出版社 2000 年 6 月第 1 版苏州第 1 次印刷版本翻译出版。

དེབ་འདི་ནི་རྩལ་ལྷན་ཚན་རིག་ཁྱབ་ཁྲུལ་དཔེ་སྟླན་ཁང་ནས་བསྟན་པའི་ ༩༠༠༠ལྷོ་ཟེ་ལཱ་ལྷོ་པའི་
པར་གཞི་དང་པོའི་སྤྱུ་ཀློང་ཡི་པར་ཐངས་དང་པོ་གཞིར་བཟུང་ཉེ་བསྟར་ནས་བསྟན་པ་ཡིན།

ཁུས་འདོམས་པ།	ཆོ་རིང་ལྷུལ།
策 划:	才让加
དཔེ་སྟླན་འགན་འཁུར་པ།	གྲ་ཐ།
责任编辑:	扎 塔
མཛེས་ཆ་ཁུས་འགོད་པ།	ཆོ་ཕུར།
装帧设计:	才 普
པར་ཁྱུས་འགན་འཁུར་པ།	སངས་དུང་རྒྱུད།
责任校对:	桑东吉

༄༅། ཞོ་བ་དེ་མི་ཆེན་ཆུ་ལ་ཞེས་བྱ་བའི་བྱི་བ་ཞི་བཙུན་ཀྱིས་བཞི་རྒྱུ་པམ།
འཆོ་བའི་ཉེར་སྟུང་སྟོན་གྱི་བྱི་བ་བྱིས་ལན།

མོག་ཆུང་ཕུར་བས་བསྟར།

*

མི་རིགས་དཔེ་སྟླན་ཁང་གིས་བསྟན་ཞིང་འགྲེམས་སྟེལ་བྱས།

(པེ་ཅིན་ཉི་མོར་ཡི་བྱང་ལམ་ཨང་14པ། སྟག་ཨང་100013)

(ཁ་པར་ཨང་གྲངས། 64234411 - 6509)

མི་རིགས་དཔེ་སྟླན་ཁང་གི་སྟེལ་འོད་པར་སྟོན་ཁང་ནས་པར་བསྟན་གས།

2004ལོའི་ཟླ་7པར་པར་གཞི་དང་པོ་བསྟན་གས།

2004ལོའི་ཟླ་7པར་པེ་ཅིན་དུ་པར་ཐངས་དང་པོ་བཟུབ།

དེབ་ཆད། 850ཉེ་མི་ $\times$ 1168 ཉེ་མི་ 1/32 དཔར་ཤོག4.75

པར་གྲངས། 0001 - 5000 དེབ་རེར་སྟོན་10.00

དཀར་ཆག

- ཕྱི་ལོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་..... (1)
- ཕྱི་ལོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་..... (2)
- ཕྱི་ལོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་..... (4)
- ཕྱི་ལོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་..... (6)
- ཕྱི་ལོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་..... (8)
- ཕྱི་ལོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་..... (10)
- ཕྱི་ལོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་..... (12)
- ཕྱི་ལོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་..... (14)
- ཕྱི་ལོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་..... (16)
- ཕྱི་ལོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་..... (18)

- གང་འདྲ་བྱས་ནས་གནམ་གྱི་ལྗང་དུ་འགྲུལ་བཞུགས་ཀྱི་དགོས། (20)
- ཉེར་བདེ་ཐོན་ཐོན་གནམ་གྱི་ལྗང་དུ་“ཤོ་མེ་ཆེན་པོ་”ཞིག་བསྐྱར་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་རེད། (22)
- གཟུགས་སྒྲིབ་གནམ་གྱི་ལྗང་དུ་“མེད་”ཐུབ་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་རེད། (24)
- “ཁྱ”དེ་བྱིབས་གནམ་གྱི་ལྗང་སྐྱུགས་ལམ་ཏུ་ཅང་རིང་པོ་ཞིག་མི་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་རེད། (26)
- ཕྱིན་ཐོན་ཆེ་བའི་གྲུ་གཟིངས་ཆེན་མོ་རྒྱ་ཁར་གཡེང་བྱུང་བའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་རེད། (28)
- གྲུ་གཟིངས་ལ་ནམ་རྒྱུན་“འཁོར་ཕྱོད་གྲུ་གཟིངས་”ཟེར་བའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་རེད། (30)
- གྲུ་གཟིངས་ཀྱིས་གང་འདྲ་བྱས་ནས་རྒྱ་ལྗང་དུ་བཀག་གཉེ་ཕྱིན་ཀྱི་ཡོད། (32)
- གཡོར་གྲུ་གང་འདྲ་བྱས་ནས་འགྲུལ་སྒྲོན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། (34)
- རྒྱ་གཤོག་གྲུ་གཟིངས་ཏུ་ཅང་ལྷུང་བའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་རེད། (36)
- འབྲུག་ག་ཤག་གྲུ་གཟིངས་ཀྱིས་འབྲུག་པ་ག་ཤག་ཐུབ་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་རེད། (38)
- དབྲུགས་སྟན་གྲུ་གཟིངས་རྒྱ་ཁར་“གཡེང་”ནས་འགྲུལ་སྒྲོན་བྱེད་ཐུབ་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་རེད། (40)
- གྲུ་གཟིངས་ཀྱང་“རིར་འཛོགས་”བྱེད་ཐུབ་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་རེད། (42)
- སྤུལ་འདྲེན་གྲུ་གཟིངས་ཆེན་མོར་གྲུ་གཟིངས་རྒྱུང་བས་རྟོགས་བྱེད་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་རེད། (44)
- དོས་སྐམ་སྤྱད་ནས་དངོས་ཟོག་འབྲུགས་དངོར་བྱེད་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་རེད། (46)
- རྒྱུ་འཕྱུར་མཚོ་གྲུ་རྒྱུ་ལྗང་དུ་མར་དེམ་ཡར་གཡེང་བྱེད་ཐུབ་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་རེད། (48)
- གནམ་གྱི་ཨ་མའི་ཐོག་མེ་སྒྲོགས་བསྐྱར་མེད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་རེད། (50)
- ཆེས་ཕྱ་བའི་ཐོག་མེ་མི་ཇི་འདྲ་ཞིག་རེད། (52)

- ཐག་ཁེ་འགུལ་སྒྱུད་བྱས་ན་ཏུ་ཅང་སྒྲིབ་མུར་ཆེ་བའི་རྒྱ་མཆོན་ཅི་རེད། (54)
- ཐག་ཁེ་ཐོག་ལྷགས་ཐག་འཁོར་སྟོན་ཁེ་ཆེན་ཞིག་བསྐར་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཆོན་ཅི་རེད། (56)
- ཐག་ཁེ་འགའ་ཞིག་ཐོག་ཁྱིད་འདེགས་འཕུལ་འཁོར་བསྐར་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཆོན་ཅི་རེད། (58)
- མོ་ཏའི་འགྲིག་འཁོར་ཐོག་རི་མོ་འདྲ་མིན་སྒྲ་ཆོགས་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཆོན་ཅི་རེད། (60)
- འགྲན་བསྐར་མོ་ཏའི་བཟོད་བྱིབས་ཐུན་མེད་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཆོན་ཅི་རེད། (62)
- སྒངས་སྐུམ་མ་སྒྱུད་ན་མོ་ཏུ་བསྐོར་གཏོང་བྱེད་ཐུབ་བམ། (64)
- སྒྲིག་སྒྲུལ་མོ་ཏའི་སྒྲ་དུ་“ལན་བུ”རྒྱུ་གཉིས་དབྱངས་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཆོན་ཅི་རེད། (66)
- རྒྱུ་འཁོར་ནི་གང་འདྲ་བྱས་ནས་གསར་གཏོང་བྱས་པ་རེད། (68)
- རྒྱུ་འཁོར་ཞོན་ནས་འགྲོ་དུས་སར་མི་འགྲེལ་བའི་རྒྱ་མཆོན་ཅི་རེད། (70)
- ཆེས་མུ་བའི་མེ་འཁོར་གྱི་བཟོ་ལྷ་ནི་གང་འདྲ་ཞིག་རེད། (72)
- མེ་འཁོར་ལྷགས་ལམ་ཐོག་བཟོད་སྒྱུད་བྱ་དགོས་པའི་རྒྱ་མཆོན་ཅི་རེད། (74)
- ལྷགས་ལམ་གཉིས་རྒྱའི་དབར་གྱི་བར་ཐག་གཏན་འཁེལ་བྱ་དགོས་པའི་རྒྱ་མཆོན་ཅི་རེད། (76)
- མེ་འཁོར་ནི་གང་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་འཕུལ་འདེད་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། (78)
- མེ་འཁོར་གྱིས་གང་འདྲ་བྱས་ནས་ལམ་ཁ་བསྐྱར་ཏེ་བཟོད་སྒྱུད་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། (80)
- མེ་འཁོར་འགའ་ཞིག་ལྷགས་ལམ་ཁེར་རྒྱའི་ཐོག་བཟོད་སྒྱུད་བྱེད་ཐུབ་པའི་རྒྱ་མཆོན་ཅི་རེད། (82)
- ས་འོག་ལྷགས་ལམ་ལ་དགའ་བསུ་ཏུ་ཅང་ཆེན་པོ་ཞུ་བའི་རྒྱ་མཆོན་ཅི་རེད། (84)
- ས་འོག་ལྷགས་ལམ་བསྐྱོད་དགོས་པའི་རྒྱ་མཆོན་ཅི་རེད། (86)

- གཞུང་ལམ་བཟོ་སྐྱོད་བྱེད་སྐབས་འབྲུལ་ཆས་མང་པོ་སྤྱོད་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་རེད། (88)
- ཀེར་རེར་ལངས་པའི་ཐོག་ཁང་མཐོན་པོ་ནི་གང་འདྲ་བྱས་ནས་བཟོ་སྐྱོད་བྱས་པ་རེད། (90)
- ཆེས་མཐོ་བའི་མཁར་རྩུག་ཐོག་ཁང་གི་མཐོ་ཚད་ལ་ག་ཚད་ཡོད། (92)
- ཟམ་པ་ཁ་ཤས་“ཤལ་བཤེག”བྱས་ཆོག་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་རེད། (94)
- ཟམ་ཆེན་འགའ་ཞིག་ཐོག་ནས་སྤྱད་སྒྲིམ་མ་མང་པོ་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་རེད། (96)
- ཐོག་བྱ་ནི་གང་འདྲ་བྱས་ནས་བཟོས་པ་ཡིན། (98)
- རྒྱ་དངོས་པོ་ཐིམ་འདྲ་ཞིག་ལ་འཁྱུར་བྱུང། (100)
- ཤྱོད་ཆས་ནི་ཅི་ཞིག་གིས་བཟོས་པ་ཡིན། (102)
- འདག་རྩས་ཀྱིས་ཤྱོད་ཆས་ཐོག་གི་སྤྱམ་དྲེག་གཙང་འཁྱུད་རྒྱག་བྱུང་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་རེད། ((104)
- འབྲས་དང་ཕྱེ་གཉིས་ལ་མི་འདྲ་ས་ཅི་ཞིག་ཡོད། (106)
- རྒྱབས་ཕྱན་ཐབ་ཀས་བཟའ་ཆས་ཆོས་བྱུང་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་རེད། (108)
- བཟའ་ཆས་ལ་བྱམ་སྒྲིལ་རྒྱག་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་རེད། (110)
- འཁྱུག་གི་ཁོག་མདའ་འཁྱེལ་བའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་རེད། (112)
- དབྱིག་རྩོམ་ཡིད་དབང་འཕྱོག་པའི་འོད་འཆར་བའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་རེད། (114)
- སྤྱོས་འབྱུག་ཞེས་པ་དེ་གང་ནས་ཐོན་པ་རེད། (116)
- ཆར་པ་བབ་རྩེས་མཐོས་སྤྱག་ལྷན་པའི་འཇམ་མོ་འཆར་བའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་རེད། (118)
- འོད་ཆེན་ཐོག་སྤྱག་གིས་ཁ་དོག་སྤྱུ་ལའི་འོད་ཟེར་སྤྱོ་བྱུང་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་རེད། (120)

- རྟེན་རྒྱལ་དུ་སྦྱར་པའི་དངོས་པོ་མང་པོ་ཞིག་སྦྱར་དུ་བེད་སྤྱོད་བྱེད་ཐུག་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་རེད། (122)
- མེལ་རིགས་ཐོན་རྫས་ཁྱིམ་ཁང་འདྲ་བྱས་ནས་ཐོན་སྐྱོད་བྱས་པ་ཡིན། (124)
- ལུས་ཚལ་པ་འགའ་ཞིག་གིས་མཐོང་ན་མ་ཡོད་པའི་ལུས་ཚལ་ལྟ་མཁྱོན་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་རེད། (126)
- རྒྱུ་མཐོང་གིས་ཐག་ཏུ་ཅང་རིང་པོ་མཐོང་ཐུག་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་རེད། (128)
- ཏུ་ཏུ་མེ་ཡོང་གིས་མི་རྣམས་“ག་བྲུགས་འཕྱར་”གཏོང་ཐུག་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་རེད། (130)
- སྤྱ་མཐོང་ཆེ་མེལ་གྱིས་བལྟས་ན་དངོས་པོ་ཏུ་ཅང་རྒྱུང་བའང་མཐོང་ཐུག་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་རེད། (132)
- ཅིས་འཁོར་ལ་“སྒོག་ལྷན་”ཟེར་བའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་རེད། (134)
- ཅིས་འཁོར་སྤར་བྱིད་པ་ལ་མི་ཐུག་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་རེད། (136)
- འཕྲིན་ཡིག་ཁྱིམ་ཁང་འདྲ་བྱས་ནས་བརྒྱུད་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། (138)
- བརྒྱན་འཕྲིན་འཁྲབ་ཚན་ཁྱིམ་ཁང་འདྲ་བྱས་ནས་བཟོས་པ་ཞིག་རེད། (140)

ལྷན་འགྲེལ་གྲུབ།

དེ་ཡང་རང་བྱུང་ཁམས་ཆེན་མོ་ནི་དོ་མཚན་ཤིན་ཏུ་ཆེ་པའི་འཇིག་རྟེན་ཞིག་ཡིན་པས་དེ་རྩ་གསར་
བབས་མ་གྱིས་མི་བྱུང་པ་ཞིག་སྤྱད་བྱས་ནས་བསྟན་ཡོད། ང་ཚོས་དོ་མཚན་གསར་བས་བརྒྱན་པའི་
ལྷོག་གྱུར་གྱི་ཤེས་བྱ་མང་པོ་ལྷོགས་གཅིག་རྩ་བ་སྤྱད་ཏེ། (གོ་བདེའི་ཆོན་ཆལ་ཤེས་བྱའི་དྲི་བ་ཁྲི་བཅུ་
བྱིས་པའི་བྱ་རམ་)ཞེས་པའི་དཔེ་ཆོགས་དེ་བ་༡༩ གྱི་བདག་ཉིད་ཅན་འདི་ལྷོག་གྱུར་བྱས་པ་ཡིན།

དཔེ་དེ་བའདིའི་ནང་དུ་གོང་ནས་མ་ཐོན་དགུང་དང་། འོག་ནས་དོག་མོས་༥ བར་ནས་ལྷོག་
ཆགས་དང་ཅི་ཤིང་བཅས་ལྷོག་གྱི་ཤེས་བྱ་མང་པོ་ཞིག་འདུས་པར་མ་ཟད། ད་དུང་ལྷོག་གྱུར་དང་རྩ་བ་
ལྷོགས་གསུམ་དང་རྩ་བ་ཆོན་ཆལ་ཐད་གྱི་ཤེས་བྱ་གསར་པ་རྒྱས་བརྒྱས་རན་པ་ཞིག་ཀྱང་འདུས་པས། ལྷོག་
པ་པོ་རྒྱང་བརྒྱམས་གྱི་སྒྲོ་གྱིས་གྱི་སྒྲོ་མོ་འབྱེད་ནས་ལྷོག་གྱུར་ཡུལ་ལ་དཔྱད་པ་གཏོང་བའི་སྒྲོ་བ་བསྐྱེད་ས་
ལྱབ་པས། ཁོ་ཚོས་གནད་དོན་ལ་བསམ་གཞིགས་དང་རྟོག་དཔྱད་གྱིས་བདར་ཤ་གཅོད་པའི་རིག་པའི་
འཛིན་ཐང་ཡང་ཆེ་ཏུ་གཏོང་བྱུང་། དེར་བརྟེན་ལྷོག་གྱུར་ནམ་མཁའི་མཐོངས་ནས་བརྒྱུ་པ་འདྲ་བ་
བྱིས་པ་ཆོའི་ཁམས་དང་མོས་པ་དང་མཐུན་པའི་གོ་བདེའི་ལྷོག་དེ་བའདི་ལྷ་བྱ་བ་རྒྱན་པ་ལ་ལོ་རྒྱུས་གྱི་དོན་
ལྷིང་དང་དངོས་ཡོད་གྱི་དགོས་ལལ་ཏུ་ཅང་ཆོའི།

དཔེ་ཆོགས་འདི་ནི་གསལ་བཤད་ཡིག་དང་འདྲ་པར་དེ་མོ་གཉིས་ལྷང་དུ་འབྲེལ་ནས་ལྷོག་པ་ཞིག་
ཡིན་གཤེས་ལྷོག་པ་དེ་ཞིང་གོ་སླབ་དང་མདོ་དྲིལ་བ་བཅས་གྱི་དགོ་མཆོན་མང་དུ་མཆིས་པས་དཔྱད་ལྟ་
དང་བའདྲེན་པའི་ན་པའི་བྱ་རམ་དང་མིག་གི་བདུན་ཅི་རྩ་སྤྱད་ཅིག་གྱ།

མི་དེ་གསལ་དཔེ་རྒྱན་ཁང་།

སྐོར་བྱ་ནས་མཁར་འཕྱར་བྱས་པའི་
བྱ་མཆན་ཅི་རེ།

ངལ་གསའི་ཉིན་ཤོག་བྱ་ (风筝 kite) གཏོང་དུ་ཕྱིན་ན་མི་
ཆང་མ་ལྟོང་ལྟོང་སློབ་གཡངས་ཤིང་དགའ་དགའ་ཡིད་སེམས་སློབ་
ཞིག་རེད།

ཤོག་བྱ་ཀྱང་པ་ཀྱང་ཆོག་ས་ནང་མཁར་སྐྱོད་ཅིང་ལྷིང་།

མ་བཤད་ན་མི་ཤེས།

ཤོག་བྱའི་གཤམ་དུ་ན་མ་རྒྱན་“ང་”
མ་”རིང་པོ་ཞིག་བསྐྱར་ཡོད་པ་དེ་ས་ཤོག་བྱ་”
ཤིང་འཁོར་རྒྱག་དུས་བཟོ་ལྷ་ཡག་པོ་ཡོང་བ་”
ཐེད་པར་མ་བཤད། ཤོག་བྱ་ན་མ་མཁར་དེ་
བས་བཤད་རྒྱག་འཁྱག་པའི་ངང་འཕུར་སྐྱོད་”
ཡོང་བ་ཐེད་ཐུག།

འཁོར་རྒྱག་པ་མཐོང་ན་ཤོག་བྱ་དེ་དག་”

ན་མ་ཁར་གང་འདྲ་བྱས་ནས་འཕུར་བ་”

རེད་ཅེས་པའི་དྲི་བ་ཞིག་ཡིད་ལ་”.....

དབང་མེད་དུ་འཁོར་ཡོང་གི་རེད།

ཤོག་བྱ་གཏོང་སྐབས་མི་ན་མས་ཀྱིས་ན་མ་རྒྱན་ཤོག་བྱའི་”....

སྐྱོད་པ་འཐེན་ནས་རྒྱང་རྒྱགས་སྒྲོགས་བསུས་ཏེ་རྒྱགས་ཤར་སྐྱོད་”....

ཀྱིན་ཡོད་པ་རེད། རྒྱང་ཤོག་བྱའི་“ལུས་” རྙེང་དུ་བརྒྱབ་པ་ན།

དེ་ལ་གཞོན་ཤུགས་ཐེབས་ཏེ་གསེག་ནས་སྔོན་པའི་ཤོག་བྱ་དེ་ཡར་”...

བརྒྱགས་འགྲོ་གི་རེད། དེའི་”

རྒྱ་མཚན་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། ཤོག་”

བྱ་ཏེ་ཅང་ཡང་བའི་རྒྱུ་ཀྱིས་”...

གལ་ཏེ་ཤོག་བྱའི་སྐྱོད་པ་རིང་པོ་

རིང་པོ་འདྲང་ངེས་ཤིག་ཡོད་པ་”

ཡིན་ན་རྒྱང་གི་གཞོན་ཤུགས་”...

ཀྱིས་ཤོག་བྱ་དེ་ཡར་རི་ཅམ་”.....

བརྒྱགས་པ་དེ་ཅམ་དུ་རི་མཐོར་”

འགྲོ་བའི་རྒྱུ་ཀྱིས་སོ།

ཤོག་བྱའི་དུས་ཆེན།

ངར་རྒྱལ་གྱི་ཕྱན་དུང་ཞིང་ཆེན་གྱི་སྤྱི་རྒྱང་”....

སྔོན་ཁྱེད་ནི་འཛམ་གླིང་ཐོག་སྐྱོན་གྲགས་ཆེ་བའི་“ཤོག་”

བྱའི་ལུས་སྒྲུ་”ཡིན་ཞིང་། ལེ་རེ་བཞིན་མི་མང་པོ་.....

འདིར་ཡོང་ནས་གཟབ་རྒྱས་ཆེ་བའི་ཤོག་བྱའི་དུས་ཆེན་”

ལ་རྒྱགས་ཏེ། ཁ་དོག་ན་ཆུ་འཛོམས་པའི་ཤོག་བྱ་ཁྲིའི་”

འབྲམ་འབྲམ་མ་སྔོན་དེ་བྱང་ས་སྒྲུ་འཕུར་དུ་འཁྱག་གོ།

གནམ་གྲུ་རྒྱུ་གྲས་ལ་གཤོག་པ་རིམ་པ་ གཉིས་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་རེད།

ཁྱིམ་གྲུ་གནམ་གྲུ་(飞机 aircraft; aeroplane ; pliane)
རྒྱུ་གྲས་མཐོང་ཁྱོད་ངམ། དེ་དག་ལ་ཡངས་ཤིང་ཆེ་བའི་གཤོག་པ་
པ་རིམ་པ་གཉིས་ཡོད་པ་དང་རབས་ཀྱི་གནམ་གྲུ་དང་ཏ་ཅང་གིས་
མི་འདྲ།

དེའི་རྒྱ་མཚན་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། གནམ་གྲུ་ནི་གནམ་གྲུ་འི་.....
གཤོག་པར་བརྟེན་ནས་ཡར་འཕགས་ཤུགས་(升力) བསྐྱེད་དེ་.....

གནམ་ལ་འཕུར་བ་ཞིག་རེད། དེའི་ཕྱིར་” ཤེས་བྱའི་ཡིག་ཆར།

གནམ་གྱའི་གཤོག་པ་རི་ཙམ་ཆེན་གནམ་”

གྱའི་ཕྱར་ཆད་ཀྱང་དེ་ཙམ་གྱིས་ཆེ་བས་”

ཡར་འཕགས་ཤུགས་ཀྱང་དེ་ཙམ་གྱིས་ཆེ།

འོན་ཀྱང་། འོ་བརུ་གངས་”

འགའི་སྔོན་གྱི་གནམ་གྱི་རྒྱུ་ལྡན་གས་དེ་དག་”

གི་སྐུལ་སྐྱོང་འཕུལ་འཁོར་ (ཡིན་ཐིག་། བྱང་འཁོར་”

འཕུལ་འཁོར་ 发动机 engine ; motor) གྱི་”

སྐྱས་ཀ་ཏ་ཙང་ཞན་པས་གནམ་གྱའི་ཕྱར་”

ཆད་གང་འདྲ་བྱས་ཀྱང་རི་མཐོར་གཏོང་”

མ་ཐུབ། དེ་ནས་གནམ་གྱའི་ཡར་”

འཕགས་ཤུགས་ཆེ་རུ་གཏོང་ཆེད་གནམ་”

གྱའི་གཤོག་པའི་རྒྱ་ཁྱོན་ཆེ་རུ་མ་བཏང་”

ཐབས་མེད་བྱུང་བ་རེད། དེར་བརྟེན་” མ་བཤད་ན་མི་ཤེས།

གཤོག་པ་རིམ་པ་གཉིས་སམ་ཐ་ན་གཤོག་”

པ་རིམ་པ་གསུམ་ཙན་གྱི་གནམ་གྱའང་”

བྱུང་བ་རེད།

1903 ལོར་མིའི་དིགས་”

གྱིས་ཐེངས་དྲུག་པོར་གནམ་གྱུ་བརྒྱན་”

ནས་མ་སྔོན་དུངས་ཕྱུ་བརྒྱན་ཅིང་།

གནམ་གྱུ་དེ་དིགས་ནི་གཤོག་པ་རིམ་”

གཉིས་ཙན་གསུམ་པ་རེད།

དེང་རབས་གནམ་གྱུ་མང་ཆེ་བ་”

ནི་གཤོག་པ་རིམ་པ་གཅིག་ཙན་གྱི་གནམ་”

གྱུ་རེད། འོན་ཀྱང་དམའ་ཤིང་དལ་བར་”

འཕུར་དགོས་པའི་ཞིང་སྤྱོད་གནམ་གྱུ་དེ་”

དིགས་ལ་ཐུབ་བཞིན་གཤོག་པ་རིམ་པ་”

གཉིས་བརྒྱར་ཡོད་པ་རེད།

གནམ་གུང་ཐོག་ཏུ་“སྐམ་ཚུང་ནག་རིལ་”

བསྐྱར་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་རེད།

ཁྱེད་ཀྱིས་“སྐམ་ཚུང་ནག་རིལ་” (黑匣子 blackbox)

ཟེར་བ་ཞིག་གོ་མྱོང་ངམ། དེ་ནི་གནམ་གུང་ཐོག་ཏུ་བསྐྱར་བའི་.....

དཔྱད་ཆས་(མེ་མ 仪表 meter) དམིགས་བསལ་ཅན་ཞིག་རེད།

དེ་སྐད་ནས་གནམ་གུང་ཐོག་གི་.....

གནས་ཚུལ་རྣམས་པ་སྐྱ་ཚོགས་ཟེན་.....

བྱིས་སྤྱུ་འགོད་ཀྱི་ལྟ་པ་སྟེ།

དཔེར་ན་འབར་རྩལ་འདང་གི་.....

ཡོད་མེད་དང་། དཔྱད་ཆས་.....

རྣམས་པ་སྐྱ་ཚོགས་རྒྱན་ལྟ་པ་ཡིན་.....

མིན། ཐ་ན་མགོ་ན་པོ་རྣམས་.....

ཀྱིས་བཤད་པའི་སྐད་ཆའི་སྒྲུབ་.....

དཔོན་པལ་བྱེད་ཐུབ། གནམ་.....

མ་བཤད་ན་མི་ཤེས།

“སྐམ་ཚུང་ནག་རིལ་”ཟེར་བྱང་དོན་དམ་དུ་.....

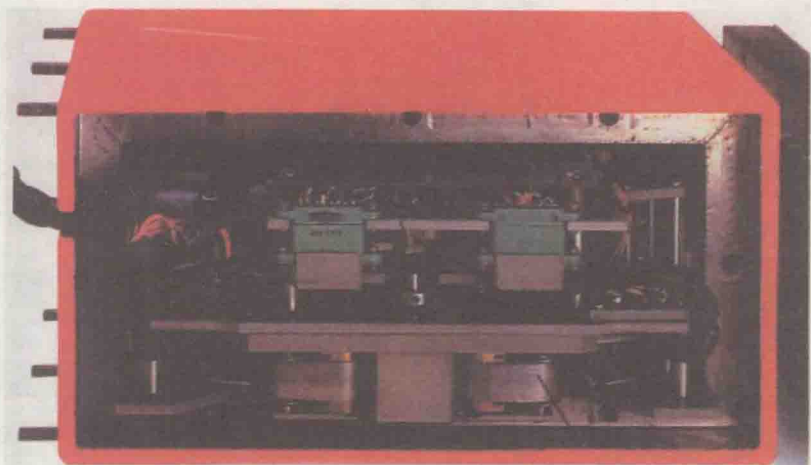
དེའི་ཁ་དོག་ནག་པོ་ཞིག་མིན། དེའི་ཕྱི་སྐྱོགས་ནི་དམར་.....

པོ་འཕྲུང་དམར་ཡིན། གལ་ཏེ་གནམ་གུང་དོན་རྒྱུན་.....

བྱུང་བ་ཡིན་ན། ཁ་དོག་གསལ་ལ་བརྟག་མདངས་ཆེ་.....

པའི་“སྐམ་ཚུང་ནག་རིལ་”རྒྱ་མཚོའི་སྤྱོད་ངམ་ནགས་.....

ཆལ་བྱེད་ཀྱི་ལ་དུ་རྟེན་སྟོན།

གུ་འཕྲུལ་སྐྱོད་ཕྱི་དང་སྐབས་བསམ་ཡུལ་འདས་པའི་གནས་ཚུལ་.....
 གཡོལ་ཐབས་བྲལ་བའི་ཁར། ཐ་ན་གནམ་གུ་ཐང་དུ་སྐྱུང་བའི་...
 འོན་ཀྱང་ཀྱང་འབྱུང་སྲིད། “སྐམ་ཚུང་ནག་རིལ་”གྱིས་ཆ་ཆོད་
 མཐོན་པོ་དང་། བཅོར་གཞོན་ཁྱི་མོ་ཐེག་ཐུབ་པ་དང་། རྒྱ་གཞོད་...
 རྒྱུག་ཐུབ་པའི་ཁར་བདེ་འཇགས་ཀྱི་ཆོད་མཐོན་མོ་ཡོད་པའི་གནམ་
 གུ་འཕྲུལ་ཐང་འཇོག་སྐབས་ཀྱང་བདེ་བ་བཅས། སྐབས་མ་ལེགས་...
 པར་གནམ་གུ་སར་སྐྱུང་དུང་ནམ་རྒྱུན་“སྐམ་ཚུང་ནག་རིལ་”སྐྱོན་
 མེད་དུ་ཉར་ཆགས་ཕྱིད་ཐུབ། དེ་འདྲ་ཡིན་སྐབས་“སྐམ་ཚུང་...
 རྒྱུག་རིལ་”གྱིས་ཟིན་བྱིས་སྤྱབ་ཀོད་པའི་བརྒྱུན་ལས་ཐུང་ཟིན་
 པའི་འོན་ཀྱང་གུ་འཕྲུལ་རྒྱུན་ཆོད་གཙོད་ཕྱིད་ཐུབ།